

Kompetencje wielojęzyczne nauczycieli

W świetle projektów Erasmus+ i PO WER

KATARZYNA DELEŻYŃSKA

W niniejszym artykule opisano efekty uczestnictwa uczniów i nauczycieli XLII LO im. M. Konopnickiej w Warszawie w unijnych projektach Erasmus+ oraz PO WER SE.

Znajomość języków obcych oraz zachęcanie do ich nauki to jeden z priorytetów zasady wielojęzyczności będącej podstawą demokratycznego charakteru Unii Europejskiej. W 2005 r. Komisja Europejska wydała komunikat dotyczący strategii na rzecz wielojęzyczności. Dotyczy on konkretnych działań związanych z codziennym życiem mieszkańców Unii Europejskiej i wzywa kraje członkowskie do promowania nauki języków obcych, uznając je za narzędzie mające służyć głębszej integracji obywateli krajów unijnych. Bez znajomości języka trudno bowiem wymieniać poglądy, poznawać zwyczaje, dyskutować, a w konsekwencji wzajemnie się poznawać.

Unia Europejska nie tylko apeluje do krajów członkowskich o angażowanie się w popularyzację nauki języków obcych, lecz także przewiduje na to środki np. w postaci wielu programów wspierających tę ideę. Oprócz projektów przeznaczonych dla uczniów i studentów funkcjonują również programy adresowane do nauczycieli, którzy chcą m.in. doskonalić swoje kompetencje językowe. Pośród wielu dostępnych nauczycielom narzędzi, które mogą wykorzystać w szlifowaniu swoich umiejętności komunikowania się w językach obcych, jest program Erasmus+ oraz Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój.

O projekcie w XLII LO w Warszawie

Dwuletnie doświadczenie w projekcie POWER SE – Mobilność szkolnej kadry edukacyjnej skłoniło mnie do podzielenia się wrażeniami i obserwacjami z realizacji tego przedsięwzięcia w naszym liceum.

Nauczyciele już na wstępnym etapie opracowywania wniosku wyrażali ogromne potrzeby w zakresie doskonalenia swoich umiejętności językowych. Wśród biorących udział w projekcie *Podnoszenie jakości usług edukacyjnych w kontekście międzykulturowego rynku pracy* byli nauczyciele języków obcych, nauczyciele różnych przedmiotów oraz nauczyciele pedagogicy. Należy wspomnieć, że jednym z głównych warunków kwalifikujących nauczycieli do projektu była znajomość języka obcego na poziomie przynajmniej A2. Do przeprowadzenia testów kwalifikacyjnych został wybrany język angielski, ponieważ wszyscy zgłaszający swój akces do uczestnictwa w projekcie zadeklarowali go jako język szkoleń, w których chcieli wziąć udział. Zapewne wiązało się to z faktem, że angielski jest językiem większości międzynarodowych przedsięwzięć, które mają miejsce nie tylko w naszej szkole, lecz także w wielu innych europejskich placówkach oświatowych. Ponadto jest to język, w którym możemy porozumieć się z rodzicami obcojęzycznych uczniów, gdy nie

mówią oni dość biegle po polsku. Po przeprowadzeniu piśmennego testu z języka angielskiego okazało się, że nauczyciele przedmiotowcy wykazują znajomość tego języka na poziomie B1 oraz A2/B1. Ich umiejętności receptywne sytuowały się na poziomie bardzo zadowalającym, jednak sprawność mówienia była dość trudna do ocenienia. Mogło to wynikać zarówno z niepewności i związanego z nią stresu, jak i braku możliwości wcześniejszego praktycznego używania języka.

Z tego powodu, obok wielu celów indywidualnych, wszystkim przyświecał cel doskonalenia umiejętności językowych, a przede wszystkim konwersacji. Mieliśmy nadzieję, że udział nauczycieli w kursach językowych i specjalistycznych w krajach unijnych spowoduje osiągnięcie rezultatów, które założyliśmy w naszym projekcie. Wśród założonych celów pierwszoplanowy był wzrost umiejętności językowych wszystkich uczestników projektu: dyrektora szkoły (nauczyciela matematyki), trzech anglistów, jednego romanisty i nauczyciela kultury śródziemnomorskiej, nauczyciela języka polskiego i etyki, nauczyciela podstaw przedsiębiorczości i doradcy zawodowego oraz nauczyciela pedagoga. Wiązało się to z określonymi przez radę pedagogiczną obszarami wymagającymi poprawy, m.in. jakością usług edukacyjnych dla uczniów obcojęzycznych i ich rodziców, wzbogaceniem oferty szkoły o zajęcia z elementami języka angielskiego oraz umiędzynarodowieniem naszej szkoły w jak największej mierze.

Wszyscy nauczyciele uczestniczący w projekcie w czasie swojej edukacji uczyli się przynajmniej dwóch języków obcych. Niemniej jednak, poza nauczycielami języków, członkowie kadry pedagogicznej nie czuli się na tyle pewnie, by np. rozmawiać z zagranicznymi gośćmi odwiedzającymi naszą szkołę, mimo że mamy ich sporo. Realizujemy projekty w ramach programu Erasmus+ KA2, współpracując ze szkołami z Francji, Niemiec i Hiszpanii, prowadzimy wymianę młodzieży ze szkołą włoską oraz bierzemy udział w projekcie AIESEC. W związku z tym w ciągu roku przyjmujemy wizyty uczniów ze szkół i uczelni partnerskich. Przyjeżdżający do nas uczniowie uczestniczą w zajęciach szkolnych, przez co nauczyciele różnych przedmiotów zastanawiali się nad prowadzeniem lekcji swojego przedmiotu np. metodą CLIL. Ponadto realizacja międzynarodowych projektów wymaga, by pracownicy szkoły byli w stanie komunikować się z gośćmi. Do ubiegłego roku nauczycielami bezpośrednio się tym zajmującymi byli tylko nauczyciele języków obcych. Pozostali nauczyciele, którzy aktywnie i skutecznie wspomagali językowców, nie brali równie aktywnego udziału w warsztatach, dyskusjach i bezpośredniej wymianie doświadczeń. Głównym powodem była niepewność dotycząca

umiejętności językowych. Mimo zachęt popartych przykładami ze szkół partnerskich, w których nauczyciele różnych przedmiotów biorą udział w projektach, nasi pedagodzy nie byli chętni do spontanicznych rozmów.

Pierwsze rezultaty projektu

Sytuacja uległa diametralnej zmianie w zeszłym roku, gdy szkolenia, w których wzięli udział nauczyciele w pierwszym roku naszego projektu, przyniosły efekty.

Przed wszystkim wzrosła liczba nauczycieli niejęzykowców angażujących się bezpośrednio w realizację projektów. W czasie tegorocznej tygodniowej wizyty młodzieży z partnerskich szkół z Niemiec, Hiszpanii i Francji nauczyciele, którzy wzięli udział w szkoleniach w ramach projektu POWER SE, aktywnie włączyli się w przygotowanie wizyty, przeprowadzenie warsztatów na terenie szkoły i towarzyszenie gościom w popołudniowych atrakcjach. Nauczycielka języka polskiego, która w ubiegłym roku uczestniczyła w kursie języka angielskiego na Malcie, zorganizowała dla naszych gości całodzienną wycieczkę do Krakowa. Choć po krakowskich zabytkach oprowadzał ich anglojęzyczny przewodnik, to nasza koleżanka towarzyszyła gościom w drodze w roli pilota.

W pomoc w realizacji zadań stojących przed uczniami w ramach omawianego projektu, na etapie pisania listu motywacyjnego, życiorysu oraz przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej, włączyła się pani pedagog, która uczestniczyła w kursie *Finnish lessons for European school*. Dzięki jej profesjonalnemu treningowi i merytorycznym wskazówkom dotyczącym zachowania się w sytuacjach stresujących uczniowie znakomicie przygotowali się do rozmowy kwalifikacyjnej w języku angielskim przeprowadzanej przez rekruterów czterech międzynarodowych firm. W warsztatach dotyczących autoprezentacji uczeń klasy akademickiej pod patronatem Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie wygrał nagrodę główną w kategorii media i reklama projektu Erasmus+ KA2 *Creating and Developing Your Future*. Nagrodą były dwutygodniowe praktyki w firmie The Rheinische Post Mediengruppe mającej siedzibę w Dusseldorfie.

Ponadto nauczyciele niejęzykowcy wzięli na swoje barki organizację wielu innych międzynarodowych przedsięwzięć. Polonistka, która ukończyła dwutygodniowy kurs języka angielskiego na Malcie, zorganizowała Tydzień Misyjny w naszym liceum. Było to wydarzenie, którego głównym celem było bliższe poznanie codziennego życia ludzi mieszkających w krajach Afryki. Podstawowym językiem komunikacji w trakcie spotkania był angielski. Wśród zaproszonych gości byli m. in. misjonarze z Kenii i Konga. Nasza koleżanka, z pomocą nauczyciela

katechety, podjęła się przygotowania tego przedsięwzięcia, poczynienia wszystkich ustaleń z gośćmi i koordynacji ich wizyty w naszej szkole. Tydzień Misyjny został zainaugurowany projekcją filmu *Hotel Rwanda* w oryginalnej wersji językowej. Przez cały tydzień uczniowie pod opieką polonistki brali czynny udział w spotkaniach z wolontariuszami, którzy opowiadali o swojej pracy misyjnej. Przy okazji były prezentowane anglojęzyczne filmy, które przybliżyły naszym uczniom życie dzieci i młodzieży w Afryce. Misjonarze opowiadali po angielsku o nauce, zabawach i pracy rówieśników naszych uczniów mieszkających w krajach afrykańskich. Prezentowali instrumenty tworzone przez Afrykańczyków. Uwagę naszych uczniów przyciągnęły pomysłowe zabawki dla dzieci, najczęściej tworzone z rzeczy wyrzucanych, np. kapsli lub korków od butelek. Najciekawsze były jednak prowadzone po angielsku dyskusje z misjonarzami, w których uczestniczyli zarówno uczniowie, jak i nauczyciele.

Kolejne rezultaty i plany na przyszłość

Wspomniana polonistka, wraz z panią pedagog, nawiązały współpracę ze szkołą na Litwie i zorganizowały wycieczkę, w której wzięli udział uczniowie naszego liceum chcący realizować projekt z uczniami z Wilna. W programie wycieczki, poza zwiedzaniem Litwy, była wizyta w szkole, z którą mamy realizować międzynarodowy projekt dotyczący wspólnej historii polsko-litewskiej. Wstępne ustalenia dotyczące współpracy obejmują realizację wspomnianego projektu oraz wymianę młodzieży. Mamy nadzieję na utrzymanie ciągłości tych kontaktów.

Nauczycielka podstaw przedsiębiorczości, będąca również doradcą zawodowym, która uczestniczyła w dwutygodniowym kursie języka angielskiego, nawiązała współpracę z HZ University of Applied Sciences – holenderską uczelnią, która zajmuje trzecie miejsce w rankingu najlepszych krajowych szkół wyższych. Przedstawiciele uczelni zaprosili naszych maturzystów na dzień otwarty w kampusie.

Polonistka, a przy tym nauczycielka etyki i filozofii, która uczestniczyła w kursie językowym oraz kursie *Facing Diversity in the Classroom*, była koordynatorką międzynarodowego projektu *Spotkania z Izraelem*. Jest to projekt, w ramach którego od wielu lat w naszej

szkole przyjmujemy gości (uczniów szkoły średniej i ich nauczycieli) z Izraela. Jest to wydarzenie, które pozwala kształtować tolerancję, poznawać inną kulturę i oczywiście rozwijać zdolności językowe. Organizacją tego dnia wcześniej zajmował się nauczyciel języka angielskiego. Nasi uczniowie, z pomocą polonistki oraz nauczycieli języka angielskiego, przygotowali warsztaty dla młodzieży z Izraela. Podczas pobytu gości w Polsce, uczniowie naszego liceum opiekowali się nimi i przede wszystkim byli odpowiedzialni za przeprowadzenie warsztatów, które w całości odbywały się w języku angielskim. Nauczyciele z kolei zajmowali się nauczycielami z Izraela, uczestnicząc w integracyjnych spotkaniach, dyskusjach na tematy kulturo- i krajoznawcze, ale przede wszystkim wymieniali uwagi na temat szkolnictwa i warunków nauczania w swoich krajach.

Kolejnym rezultatem naszych projektów jest współpraca ze szkołą włoską. Została nawiązana przez nauczycielkę języka włoskiego i kultury śródziemnomorskiej, która uczestniczyła w anglojęzycznym kursie we Włoszech. W ramach tej współpracy młodzież będzie brała udział w wymianie szkolnej oraz realizowała międzynarodowy projekt, którego opiekunką będzie nauczycielka języka angielskiego. Językiem wymiany będzie język włoski, a językiem projektu – angielski.

Nauczycielka matematyki, która wzięła udział w kursie metodycznym CLIL, przeprowadziła szkolenie z nauczania tą metodą w zespole nauczycieli przedmiotów przyrodniczo-matematycznych. Szkolenie z metody CLIL wzbudziło ogromne zainteresowanie wśród koleżanek i kolegów ze wspomnianego zespołu. Postanowili oni wypraktykować nową metodę i wprowadzić ją do swojego warsztatu pracy.

Mamy nadzieję, że kolejne aktywności zainspirowane uczestnictwem w projekcie POWER SE będą wzbogacały ofertę naszej szkoły, co wpłynie na podniesienie jakości pracy szkoły oraz jej umiędzynarodowienie.

KATARZYNA DELEŻYŃSKA Absolwentka UW, dyplomowana nauczycielka języka angielskiego, ekspert MEN. Autorka licznych publikacji i artykułów. Prowadziła wykłady m.in. podczas konferencji WCIES i międzynarodowej konferencji IATEFL. Koordynatorka projektów unijnych Erasmus+ i Comenius.